

Een hondenstiel, dat heb je als je iemands woordvoerder bent. Ons interview met Hans Geybels, sinds vorig jaar de spreekbuis van kardinaal Danneels en de Belgische bisschoppen, vindt plaats op de achterbank van een taxi op weg van Leuven naar Brussel en vervolgens in een VRT-studio. Wachtend op een *Terzake* met alweer prangende vragen over het standpunt van de Kerk.

Erik De Smet

'Hart en verstand in balans houden'

KEMPENZOON Hans Geybels, jaargang 1971, volgde Toon Osaer op als woordvoerder van de kardinaal. In zijn koffer stak, naast diploma's geschiedenis en godsdienstwetenschappen en een doctoraat in de theologie, ook een beetje media-ervaring. Intussen is heel wat geschied. Niet alleen rolde van zijn hand een boek over religieuze ervaring van de pers, hij stond oog in oog met journalisten die alles wilden weten over de pauskeuze, de kersttoespraak van kardinaal Danneels, het Vaticaanse document over homo's in seminaries, het afkalvende kerkbezoek.

- Wat leerde u het voorbije jaar als woordvoerder?

Dat het een uiterst verscheiden baan is en niet zelden spannend. Op een woordvoerder wordt vaak in moeilijke omstandigheden een beroep gedaan. Dat heet dan crisiscommunicatie. Geen eenvoudige opdracht, want voor de media moet alles bliksemsnel gaan. En soms citeren de journalisten verkeerd of slechts gedeeltelijk wat je hebt gezegd. Let op, dat is niet de schuld van de betrokken journalist. Hij of zij is immers vaak het eerste slachtoffer van de eis tot snelheid. Journalist is een even taaier beroep als woordvoerder.

- Hoe bekijken de media de Kerk?

Zoals ze naar alle andere instellingen kijken. Iets is pas nieuws, indien het beantwoordt aan hun criteria. Het moet opvallend zijn, zoals Benedictus XVI die plotseling opnieuw de rode bontmuts draagt. Dat haalde alle zenders en alle kranten. Het moet straf zijn, zoals de homoinstructie. Het moet een slechte tijding zijn, zoals de cijfers over het dalende kerkbezoek. Dan willen de media meteen een reactie. Of het moet spannend zijn. De Kerk moet dus gehoorzamen aan wat voor de media nieuwswaarde heeft. En dat is niet noodzakelijk wat de Kerk wil.

- Neem nu de eerste encycliek van de nieuwe paus. Weken vooraf werd over de inhoud gespeculeerd, maar toen het document er daad-

werkelijk lag: windstilte. Was er toen nog belangstelling van de media?

Vaak wil men de eerste zijn. De jacht op primeurs, weet je wel. Journalisten worden er op afgerekend. Daarom heeft de geschreven pers een meerwaarde. Je kunt er bespiegelingen in kwijt. Maar ook kranten en tijdschriften laten zich vandaag door de nood aan primeurs onder druk zetten. Toen de nieuwe encycliek geen conflictstof bleek te bevatten, was het document plotseling niet interessant meer. Jammer. De homoinstructie van het Vaticaan (de weerstand tegen homoseksuele priesterkandidaten, ndr) bleef wel in de belangstelling, want controversieel.

- Verbergen sommige journalisten geen eigen agenda, bijvoorbeeld de bedoeling de Kerk te beschadigen?

(Ontwijkend) De Kerk heeft het moeilijk om haar boodschap te brengen. Die is immers niet te rijmen met de tijdgeest. We kunnen ons sussen met de gedachte dat Christus' boodschap reeds haaks stond op de cultuur van de Oudheid. In onze cultuur vandaag pri-

meert hoe je overkomt. Ik ben van mening dat wij onze identiteit als christen daar niet aan mogen offeren.

- U bedoelt?

We mogen onze morele normen niet verlagen om een grotere populariteit te genieten. We passen toch ook de liturgie niet aan, opdat er meer kerkgangers zouden zijn? Dat betekent niet dat we ons niet aantrekkelijk mogen voorstellen, maar wel dat we het doen zonder onze grondbeginselen te verloochenen.

- De Kerk is niet populair, religie wel. Vandaar veel religie in onze media. In uw boek 'Het goddelijk gevoel' lezen we: „De nadruk ligt nu op het voelen en niet langer op het kennen van God.”

Inderdaad, religieuze ervaringen zijn vandaag hot. Kerken lopen leeg, en toch is er heel wat religiositeit te bespeuren. Voor mijn boek, gegroeid uit mijn doctoraat, onderzocht ik wat mensen bedoelen met religieuze ervaringen. In de loop der tijden blijkt dat begrip veranderd. Wat dat betreft meen ik dat we ons in gevaarlijke tijden bevinden.

De meerderheid van onze tijdgenoten beschouwt religie in groeiende mate als iets louter individueels en als iets emotioneels. Die opvatting van religie staat haaks op het christendom. De Kerk wil de gelovigen immers behoeden voor begoochelingen. Als christen is je identiteit immers altijd gegeven. En je staat er niet in je eentje voor. De traditie voedt en helpt je.

Yoga, meditatie, wierookstokjes... Het is allemaal bedoeld om ons een fijn gevoel te bezorgen. Waarachtige religieuze ervaring is evenwel ook gebouwd op kennis. In het christendom streeft men naar een balans tussen hart en verstand. Het draait in onze traditie om ervaringskennis.

- Hoezo?

Een gelovige christen hoort zo te leven dat hij weet dat de christelijke boodschap waar is, omdat hij die zelf als waarheid beleeft. Vergelijk het met een kind dat moet leren dat te

veel snoep slecht is voor de gezondheid. De beste manier om die boodschap over te brengen is ze niet op te leggen, maar ze in het kind zelf te laten ontstaan. Geloven is iets soortgelijks.

Zelden staat iemand op in de zondagsmis om te bidden voor nonkel Fons. Daarvoor trekken mensen naar Scherpenheuvel of Oostakker

In de Middeleeuwen lazen de monniken voortdurend de psalmen, tot de heilige teksten helemaal tot hun wezen gingen behoren. Als je hun psalmcommentaren leest, lijkt het alsof ze zelf de psalmen hadden geschreven. Monniken leven in én vanuit het evangelie. Een evangelievers zoals „Geef, dan zal je gegeven worden” (Lucas 6) kun je pas begrijpen als je daadwerkelijk op die manier leeft.

- U heeft ook een bijzondere belangstelling voor volksdevotie. Is dat niet in tegenspraak met wat u zegt over het be-

lang van kennis in het geloof?

Vele gelovigen hebben het gevoel dat de Kerk niet langer inspeelt op hun behoefte aan religieuze ervaring. Die bevredigen ze dan maar deels met volksdevotie. Anders dan in de reguliere kerkpraktijk, legt volksdevotie niets op. Daarom trekt het ook onterkijkte mensen aan. Je gaat wanneer je wil, je doet wat je wil. Volksdevotie is ook zeer ritualistisch, vaak gaat het uitsluitend om rituelen.

Devotie en kennis sluiten elkaar niet uit. De mystiek ontstond tijdens de Middeleeuwen als een reactie op een godsdienstigheid die te intellectueel was geworden. Spiritualiteit en theologie gingen uit elkaar, maar mystiek sluit kennis niet uit.

Volksdevotie is niet slecht, want het biedt vaak een antwoord op concrete noden. Die ter sprake brengen was de bedoeling van de voorbeden tijdens de eucharistie, maar die voorbeden zijn helaas formalistisch geworden. Niemand staat op om een gebed te vragen voor nonkel Fons, over wie men zich op dat moment zorgen maakt. Wat doen mensen? Met die zorgen trekken ze naar Scherpenheuvel of Oostakker.

© Hugo Maris